

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2018/54 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı : 2021/117

Karar Tarihi: 24/6/2021

I. MALİ DENETİMİN KONUSU

Demokratik Sol Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ'in katılımlarıyla 13/2/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle suç duyurusunda bulunulup bulunulmayacağı sorunu görüşülmüştür.

2. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 73. maddesinin üçüncü fıkrasının ikinci cümlesinde "*İller teşkilatından gönderilenler ve parti merkezine ait olan kesin hesaplar, merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanır ve birleştirilir*" hükmüne yer verilmiş ve aynı Kanun'un 74. maddesinin ikinci fıkrasında da "*Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir*" denilerek il örgütlerinden gönderilen kesin hesaplar ile parti genel merkezine ilişkin kesin hesabın merkez karar ve yönetim kurulunca incelenerek karara bağlanacağı ve birleştirileceği, birleştirilmiş kesin hesap cetvellerinin de Anayasa Mahkemesine sunulacağı hükme bağlanmıştır.

3. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının siyasi parti teşkilat listesinde aktif görünmesine rağmen Demokratik Sol Partinin teşkilatlandığı illerden bir il örgütüne ait 2017 yılı kesin hesabının gönderilmediği tespit edilmiştir.

4. Partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması gibi birtakım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

5. Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet parti yetkililerine ait veya bunların kendi kullandıkları yerlerde

siyasi parti faaliyetinde bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış olarak kaydedilmesi gerekir.

6. 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinin birinci fıkrasında bir siyasi partinin bütün gelirlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında, siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı, 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde de siyasi partilerin 75. madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzel kişiliği adına hesaplara dâhil etmesi gerekir.

7. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi, kayıt dışı gelir ve gider oluşturulduğunu göstermektedir. Bu durumda 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

8. Mahkemeye bilgilerin istenen şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi gereğince gerekli işlemlerin yapılmasını temin için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

9. Bu itibarla Demokratik Sol Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

- Genel Merkeze ait kesin hesapların sunulması nedeniyle işin esasının incelenmesine,

- Esas incelemenin yapılabilmesi amacıyla Genel Merkez kesin hesabının dayanağını oluşturan gelir-gider belgeleri ile bu belgelerin kaydedildiği defterleri Sayıştay Başkanlığına göndermesi için Partiye bu kararın tebliğinden itibaren otuz gün süre verilmesine,

- Anayasa Mahkemesine bilgilerin istenen şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

10. Demokratik Sol Partinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2017 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Sayıştay Başkanlığı tarafından hazırlanıp Raportör Ömer DURSUN tarafından

Heyete sunulan esas inceleme raporu, Anayasa ve 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Kanun'un ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

11. Denetimin maddi ögelerini oluşturan defter ve belgelerde Partinin 2017 yılı gelirler toplamının 468.043,58 TL, yıl sonundaki borç toplamı 130.962,15 TL, geçen yıldan devreden nakit toplamının 10.393,06 TL, geçen yıldan devreden diğer özvarlıklar toplamının 3.945.157,61 TL olduğu ve giderler toplamının 1.069.019,45 TL, gelecek yıla devreden nakit toplamının 12.184,67 TL, yıl sonundaki alacaklar toplamının 49.886,13 TL, bina, taşıt, demirbaş toplamının 3.423.466,15 TL olduğu anlaşılmaktadır.

12. Partinin 2017 yılı kesin hesabının gelir ve gider rakamlarının yukarıda açıklanan tutarlardan oluştuğu, bu hâliyle 2017 yılı kesin hesabının doğru, denk ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A. Gelirlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Gelirleri

13. Partinin Genel Merkez gelirleri toplamı 229.729,21 TL olup bu tutarın 115.736,21 TL'si bağışlar, 6.043 TL'si üye yıllık aidatları ve 107.950 TL'si malvarlığı gelirlerinden oluşmaktadır.

14. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Gelirleri

15. Parti il örgütlerinin gelirleri toplamı 238.314,37 TL olup bu tutarın 400 TL'si üye giriş aidatı, 59.860 TL'si üye yıllık aidatı, 172.015,37 TL'si bağışlar ve 6.039 TL'si faaliyet gelirlerinden oluşmaktadır.

16. Parti il örgütlerinin 2017 yılı kesin hesap çizelgelerinin gelir bölümü üzerinde yapılan inceleme neticesinde gelirlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

B. Giderlerin İncelenmesi

1. Genel Merkez Giderleri

17. Partinin Genel Merkez giderleri toplamı 830.964,03 TL olup bu tutarın 128.791,66 TL'si personel giderleri, 930 TL'si temsil ve ağırlama giderleri, 3.809,51 TL'si kırtasiye ve büro giderleri, 4.614,52 TL'si haberleşme giderleri, 169 TL'si taşıma giderleri, 6.142,76 TL'si seyahat giderleri, 25.888,42 TL'si bakım onarım giderleri, 24.280,11 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 30.838,71 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme

giderleri, 23.821,42 TL'si akaryakıt giderleri, 472.879,80 TL'si seçim tanıtım propaganda giderleri ve 108.798,12 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

18. Parti Genel Merkezinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

2. İl Örgütleri Giderleri

19. Parti il örgütlerinin giderleri toplamı 238.055,42 TL olup bu tutarın 21.723,01 TL'si temsil ve ağırlama giderleri, 6.396,90 TL'si kırtasiye ve büro giderleri, 11.652,95 TL'si haberleşme giderleri, 1.228,76 TL'si taşıma giderleri, 3.269 TL'si seyahat giderleri, 84.130,28 TL'si kira giderleri, 8.000,50 TL'si bakım ve onarım giderleri, 18.385,86 TL'si ısınma, aydınlatma ve temizlik giderleri, 1.340,50 TL'si vergi, sigorta, noter ve mahkeme giderleri, 183,60 TL'si demirbaş giderleri, 300 TL'si geçen yıldan kalan borç ödemeleri, 3.540 TL'si akaryakıt giderleri, 4.978 TL'si basın yayın giderleri, 3.200 TL'si seçim tanıtım propaganda giderleri ve 69.726,06 TL'si diğer giderlerden oluşmaktadır.

20. Parti il örgütlerinin defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde giderlerin 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak gerçekleştirildiği sonucuna varılmıştır.

C. Parti Mallarının İncelenmesi

21. Partinin defter ve belgeleri üzerinde yapılan inceleme neticesinde 183,60 TL tutarında taşınır mal ediniminin olduğu anlaşılmıştır.

22. Yapılan inceleme neticesinde Partinin 2018 yılı içinde gerçekleştirdiği 183,60 TL tutarındaki taşınır mal ediniminin 2820 sayılı Kanun'a uygun olduğu tespit edilmiştir.

IV. SONUÇ

Demokratik Sol Partinin 2017 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

Partinin 2017 yılı kesin hesabında gösterilen 468.043,58 TL gelir 130.962,15 TL yıl sonundaki borç, 10.393,06 TL önceki yıldan devreden nakit ve 3.945.157,61 TL önceki yıldan devreden öz kaynaklar toplamı ile 1.069.019,45 TL gider, 12.184,67 TL gelecek yıla devreden nakit, 49.886,13 TL yıl sonundaki alacaklar ve 3.423.466,15 TL bina, taşıt, demirbaş toplamının eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 22/4/1983 tarihi ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna 24/6/2021 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Celal Mümtaz AKINCI

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN